

KIIRTÖS

Pilisszentlászlói Hírmondó

Önkormányzati támogatásban nem részesülő cenzúramentes havilap

Szlovákságunk története

A szlávok sok évszázadon át Kelet-Európában a Visztula és a Dnyeper folyók közötti hatalmas területen éltek. Idővel annyian lettek, hogy kinőtték eredeti lakóhelyüket. Az 5. század elején több ezer szláv harcos a kíséretével észak felől átkelt a Dunán és betört a Balkánra, majd ott kezdtek letelepedni. Dunától délre viszont a bizánci császár uralkodott, de ő sem tudta megakadályozni, hogy a szlávok beszivároghassanak a földre, ezért inkább befogadta őket. Megállapodott velük, hogy a saját törvényeik szerint élhetnek, de ennek fejében elismerik császáruknak. Ez azonban nem volt egyszerű. A szlávok ugyanis nem voltak hozzászokva, hogy idegen uralkodót szolgáljanak.

„A szlávok többen vannak, mint a homokszemek,” – írta a krónikás. De a Bizánci Birodalom szerencséjére nem voltak egységesek. A császár egyes szláv fejedelmeknek pénzt és birtokot adott, akik azért az ő oldalán harcoltak a többi szláv ellen. Ez mentette meg Bizáncot. A szlávok a birodalom területén végleg ottmaradtak, s később saját államokat alapítottak. A szlávok csakhamar benépesítették az egész Balkánt, eljutottak Görögország déli részére és Ázsiába, nyugaton

egészen a Saale és Elba folyókig. Megszállták a Keleti-Alpokat, Észak-Itáliát, a Cseh és Kárpát medencét, északon a Dunántúl a Lagoda és Onyega tavakig és a és a finn határig húzódó területet. A 7. században már Európa egyharmadát ők lakták.

A szlávok egy része északról átkelt a Kárpátok hágóin, és elfoglalta a Tátra és a Duna közötti területet, a mai Szlovákiát Ezek voltak a mi őseink. Az évszázadok óta itt élő germánoktól és keltáktól megtanulták az arany, ezüst és réz bányászatot, és néhány más mesterséget. Földet műveltek, állatokat tenyésztettek. Fokozatosan megszokták új hazájukat.

Őseink azonban nem sokáig örülhettek a nyugodt életnek új hazájukban. A nomád avarok 567-ben keletről betörték Közép-Európába és az egész Kárpát - medencében leigázták a szlávokat. A szlávok azonban egy idő után szembeszálltak az avar uralommal, s szabadságot akartak. 623-ban fellázadtak elnyomóik ellen. Szamo fejedelmük vezetésével kivívták szabadságukat. Szamo 658-ban történt halálát követően az avarok újból megszerezték az uralmat a szlávok felett. Azok

azonban nem tűrték az elnyomást Nagy Károly frank királyhoz csatlakoztak, aki egész Európát meghódította, és a szlávokkal együtt megdöntötte az avarok hatalmát is. Maradékaik még néhány évig bolyongtak Pannóniában, aztán eltűntek.

Szlovákia területén független állam alakult. A szétszórt törzsek a szlovák népben egyesültek. A főváros Nyitrán volt, ahol Pribina fejedelem uralkodott. Országáa Tátrától a Dunáig és a Tiszáig terjedt. 828-ban elrendelte az első keresztény templom építését Nyitrán. Ezt követően Pribina a frankoktól újabb területeket szerzett Pannóniában a Balaton mellett. A új területén mocsarakat száritott ki és új falvakat alapított. A Balaton egyik szigetén, a mai Zalavár területén, erős várat emeltetett, ez lett egyben a székhelye is. Innen uralkodott egész Pannónia felett. Uralkodási területén sok templomot építtetett. Pribina végül egész jól megvolt Pannóniában. De hamarosan viszályba keveredett Mojmirral.

Mojmír fejedelem 846-ig volt a Nagymorva Birodalom uralkodója. Utána unokaöccse, Raszisztzlav lépett a trónra. Ő csatolta Morvaországhoz és Szlovákiához Pannóniának a Rába, Duna és a Balaton közötti területeit. Meghódította a Mátra és a Bükk hegységtől délre a Duna-Tisza között lévő sík vidéket is egészen Szolnókig (szol - só = Szolnok), amely a keleti Kárpátokból behozott só kereskedelmi központja volt. Északon a birodalom egészen a Visztula folyóig terjesztette ki hatalmát.

Raszisztzlav, a bölcs nagy morva király tudta, hogy halála után az országnak olyan uralkodóra lesz szüksége, aki megtudja védeni az ellenségtől. Latolgatta, kit válasszon utódjának. Végül unokaöccse, Szvatopluk mellett döntött. Erőtéljes, fiatal férfi volt okos és határozott. Ezzel a két

tulajdonsággal pedig minden jó uralkodónak rendelkeznie kell.

Szvatopluk szinte állandó harcban volt a frankokkal. Végül elsőprő győzelmet aratott felettük. A keresztény Cirill – Metód testvérek közül Metód püspök még mindig a frankok fogságába sínylődött. Haláláig akarták őt ott tartani. De a morvák Szvatopluk vezetésével újból legyőzték a frankokat, és megfenyegették őket, hogy betörnek birodalmukba. A frankok megrémültek: Végül a római pápa maga parancsolta meg, hogy engedjék szabadon Metódot. Szvatopluk halálát követően II. Mojmir került hatalomra 894-ben aki 907. uralkodott.

Szvatopluk

Mojmír és a többi morva fejedelem székhelye Morava városa volt. Ez a mostani Mikulice falu helyén, a Morva folyó partján feküdt. A birodalom másik fontos városa Nyitra volt. Jelentős székhelynek számított még Velehrad a mai Uherské Hradiste mellett Olomouc, Bratislava (Pozsony), Oszrihom (Esztergom).

A magyarországi szlovákok múltja, azaz történelme szorosan összefügg a nyugati szláv törzsekből kialakult szlovák nép történelmével. Ebből teljesen egyértelmű hogy szlovákságunk nem keletről, de észak - nyugatról érkezett. Írásos, és tárgyi bizonyítékok alapján, már a VI – VII. században telepedtek le a Kárpátok övezte térségben. A szlávok vándorlási – letelepedési

korszakát több, szláv eredetre utaló földrajzi elnevezés, város neve is őrzi. (Pl. Blatinsko sáros ingoványos terület – Balaton, Veszprém – Veszprém, Visegrad, fellegrvár – Visegrád, Pec – Pest... A szlovákok által lakott terület vitathatatlanul a XI-XII. századtól, tehát az államalapító Szent István királyunk uralkodásától vált teljes egészében a magyar államiség részévé. A Történelmi Nagy Magyarországon élő szlovákságot

ettől kezdve államhatárok választották el a nyugati cseh, az északi Lengyel, és a keleti szlávok egy részétől, ezáltal lehetővé vált számukra az önálló, sajátos fejlődés is. A XVI. századi (ezerötszáz évekbeli) írásokban legtöbbször pannóniai szlávoknak nevezik a szlovákokat.

Kivonat, a Szlovákságunk története c. könyvből.
F R

Bölcs mondások – Tibor atya gyűjteményéből

...”Mindent nekem adott át az én Atyám, és senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya, és az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú, és akinek a Fiú jelenti ki. Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok nehéz terhetek súlya alatt, és én megkönnyebbítelek titeket”...
MÁTÉ EVANGÉLIUMA 11-12

- A házasság, társulás olyan bajok elviselésére, amelyek egyedül nincsenek.
KIRÁLYHEGYI PÁL.

- Örök gyermekek vagyunk, és mindig új játékok után loholunk.
ANATOLE FRANCE

- Szeretem a munkát. Elnézném reggeltől estig!
JEROME K. JEROME

Az ember sok mindent hajlandó megcsinálni azért, hogy szeressék, de MINDENT hajlandó megcsinálni, hogy irigyeljék.
JEVGENYIJ JEFTUSENKO

Hinnünk kell a szerencsében, másként mivel magyaráznánk azok sikerét, akiket gyűlölünk?
JEAN COCTEAU

Csak a gyenge ember szereti önmagát, az egész nemzeteket hordoz szívében.
SZÉCHENYI ISTVÁN

A világ csak addig kegyetlen, míg küzdünk vele, a győztes előtt siet meghajolni.
MÓRA FERENC

A doktorok nagyon hasonlítanak az ügyvédekhez. Az egyetlen különbség, hogy az ügyvédek egyszerűen kirabolnak, míg a doktorok utána meg is ölnek.

A. P. CSEHOV

Az állat, ha valamire szüksége van, tudja, hogy mennyire van szüksége, az ember, ha valamire szüksége van, a mértéket nem ismeri.
DÉMOKRATOSZ

Égő

A nyár legbiztosabb jele, hogy elkezdenek égni a fenyvesek. Az őszé pedig az, hogy megszűnnek a fenyőerdő tüzek. Mint tudjuk, minden mediterrán területet eredetileg tölgyerdők borították. Amit az ókoriak kiirtottak és így szaporodhattak el a fenyvesek. Amik nyersen is égnek, az olajos gyantatartalmuk miatt. Ellentétben a csersav

tartalmú tölgyesekkel. Mindkét anyag védelem a bogarak ellen. A fenyőfák tüzelő és ipari célú hasznosításával újra lomblevelűvé lenne a mediterrán vidék, és megszűnnének az erdőtüzek. Az „értelmes ember” még erre sem képes.

Losonci Miklós

Közös cél, egy akarat

Mint az már köztudott, ezen a nyáron rég nem látott szárazság sújtotta környezetünket. Szárazság lett úrrá egész Európában, de a távolabbi kontinenseken is. A kevéske esőtől ami falunkat és a környékbeli erdőket érte, még a fű sem maradt zölden. A július 23 – án megjelenő viharból eredő két villám belecsapott a községünkhöz keletre lévő erdőbe. Az eseményt a Prédikálószeiken lévő egyik időjárási kamera vette fel szombaton késő délután/kora este, ahogy egy villámcsapás nyomán erdőtűz alakult ki Pilisszentlászló határában. A már említett szárazság is nagyon hozzájárult a keletkezett tűz terjedéséhez, a meglévő szél még inkább fokozta annak terjedését.

Mivel a tűz a hegyoldalon volt, ez nagyon megnehezítette az oltást. A szél fokozta a tűz terjedését, a hegyoldal meg nehezítette az oltási műveleteket.

A lángban álló erdő oltása a katasztrófavédelem műveleti szolgálat irányításával, a fővárosi, szentendrei hivatásos, valamint számos önkéntes tűzoltó egyesület igen odaadó közreműködésével történt.

A tűz terjedésének, megakadályozásán és annak oltásában számos falunkbéli is derekasan kivette részét. A vízfordásban Dombai Gábor, Dodó saját terepjárójával hordta nagy kannákban a vizet Pánisz Zsolt segítségével. Gábor még a tűzoltókat is szállította a nehéz terepen a „mindentudó” kocsijával.

Vanyák Gábor szintén terepjáró kocsijával hordta a vizet a tűzoltó autóból. Gábor és sok falunkbéli is szendvicseket hordott és osztogatta a tűz eloltásán dolgozóknak.

Falunk első embere, Tóth Attila polgármester végig részt vett a szervezésben. Kinyitatta az élelmiszerboltot és flakonos ivóvizet biztosított az oltásban résztvevőknek. Személyesen is kint volt a tűz lokalizálásáig, azaz hajnalig közreműködött az oltásban.

Később a szél hatására néhány helyen feléledt a tűz, ezeket az újabban érkező rajok oltották el. A fenti leírás nem teljes a személyek megnevezésével, hiszen nagyon sokan küzdöttek a lángokkal azon a hajnalig nyúló férfias harcban.

Írtam, Pánisz Zsolt kedves közlése alapján.

FR

Horgászverseny IPA BRFK

2022. augusztus 13.-án rendezte meg Egyesületünk Elnöksége hagyományos augusztusi horgászversenyét, a Joker-tavon. 15 csapat mérte össze horgász-tudását. A versenyen – többek között - részt vettek a rendező egyesület csapata mellett: az IPA MSZ Győr-Moson-Sopron Megyei Szervezete-, az IPA MSZ Vas Megyei Szervezete, az IPA MSZ Nemzeti Adó-és Vámhivatal Szervezete-, az IPA MSZ Készenléti Rendőrségi Szervezete-, és az Országos Kriminálisztikai –és Detektív Egyesület horgász-csapatok is.

Országos Kriminálisztikai - és Detektív Egyesület. Sallay (dandártábornok) elnök úr a parton biztatta csapatainkat.

Eredmények:

Legnagyobb összsúlyú halat fogó csapatok:

1. PTN csapat: 77,02 kg

2. „Csali Team” (IPA BRFK csapata): 53,33 kg

3. „Hal-Orzók” csapata: 38,05 kg.

Egyéni díjazás: legtöbb halat fogta: Parragh István
(32 db)

A legnagyobb súlyú halat fogta: Geiger Domonkos
13,5 kg.

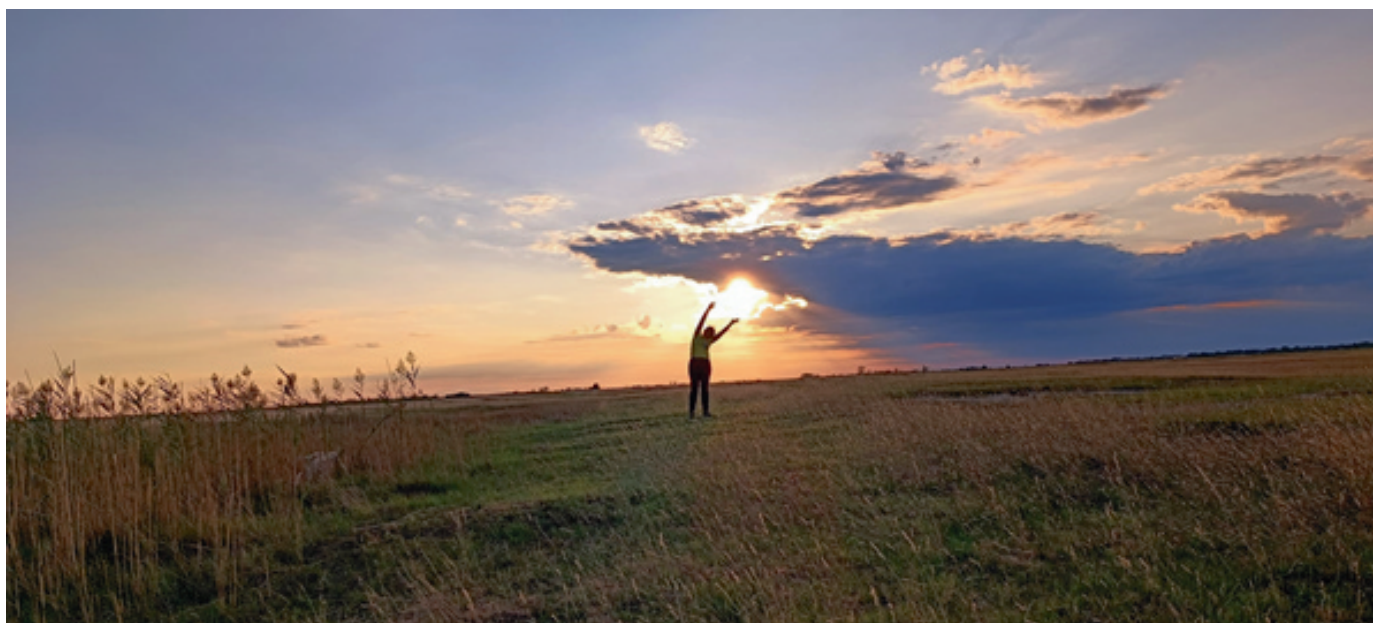
Az érmek, serlegek és egyéb ajándékok kiosztása
után vidám hangulatban fogyasztottuk el a finom
ebédet.

IPA BRFK Egyesület

Naplemente

Minden tájnak megvan a természeti szépsége, varázsa

Így van ez a Dél – Alföldön is, ahol evangélikus hitvallású szlovák ajkú testvéreink találtak új hazára, a törökök kiűzését követően a XVIII. század elején. Alföld szépségét már Petőfi, aki Kiskőrösön született, is megírta, pedig rövidke életének jelentős részét mégis hegyek között töltötte. A döntő többségben evangélikus hitvallású

testvéreink lelkipásztora Tótkomlóson Szpisák Attila a kép szerzője.

Szinte Aurora boreális, pedig csak a Pestről "borzasztómesszealföld" egyik szépségét látjuk esténként. Szinte kézbe fogható... gyönyörű teremtet világunk!

SZ A

Vadállat védelem

A jégkorszakban a világóceán szintje 120 méterrel alacsonyabb volt, mint most. Nagy – Britannia még nem volt sziget, hanem Európa része. Kardfogú tigris, barlangi oroszlán, medve, orrszarvú és mamut is lakta. Még a tűzfegyverek előtt kiirtották ott még a vaddisznót is. Viszont ragaszkodnak az indiai tigrisekhez, amik évente ezer fölötti indiai halálát okozzák. Harcolnak a kigyókért, a

vízilovakért, farkasokért, tigrisekért, oroszlánokért, hiénákért, medvékért, cápákért, krokodilokért aggódnak nehogy kipusztuljanak. Az emberevők. A fél tonna feletti jegesmedvék elől még elfutni sem lehet. Erdélyben harminc év átlagában évente 2,5 (két és fél) embert ölnek meg a medvék. Ezek tények!

Losonci Miklós agrármérnök

Biztonsági intézkedés

2022. szeptember 9-én a délutáni órákban szabadidős polgárőrünk gépjárművel közlekedett hazafelé Szentendréről Pilisszentlászló irányába. Arra lett figyelmes, hogy a hegytető előtti emelkedős résznél a kanyar előtt az úttest mellett a szalagkorlát előtt a fűben egy személy fekszik. A személy karja rálógott az úttestre. Polgárőrünk azonnal a magatehetetlen személy segítségére

sietett. Megállt a helyszínen és ekkor megállapította, hogy férfi az illető és igen erős alkoholszagot árasztott a lehelete, s a személyes dolgai mellette voltak szétszórva. Azonnal a 112-es segélyhívó rendszeren keresztül értesítette az Országos mentőszolgálatot. A péntek délutáni nagy forgalomra való tekintettel polgárőr társától kért segítséget a helyszínbiztosítási feladatokhoz. A polgárőrök felügyelték a személyt, s a forgalomhoz igazodó közlekedési irányítást végezték. A helyszínre megérkeztek az Országos Mentőszolgálat munkatársai, akik átvették a személyt és a továbbiakban megtették a további intézkedést. A személy ellátásának ideje alatt polgárőreink a beláthatatlan kanyar miatt a forgalmat folyamatosan irányították, ezzel is biztosítva a mentősök zavartalan tevékenységét. A személy elszállítását követően Polgárőreink a helyszínről távoztak.

Pilisszentlászlói Polgárőr – és Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Meteorológia

"2500 évvel ezelőtt Xerxész hídjait egy irtózatoss viharban elsöpörte az áradat. A perzsa király kivégeztette a hidak tervezőit. Aztán hogy a másik bűnös is megtanulja, hol a helye, megkorbácsoltatta a tengert."

Xerxész perzsa király Kr. e. 480-as hadjárata során

büntetésből megkorbácsoltatta a tengert, miután egy hatalmas tengeri vihar tönkretette a Dardanellákon Ázsia és Európa között felhúzott két átkelő hidat. Örjöngő haragjában a hidak építésvezetőit is lefejeztette.

F R

Kulturális autonómiánk félállású intézményekkel

Nem vádолом azzal a magyar nemzetiségi politikát, hogy egyáltalán nem igyekezik. Jól átgondolták például, és mi magunk is azt akartuk, hogy ha már évek óta mondogatják, hogy kulturális autonómiát,

tehát önállóságot akarnak adni nekünk, akkor, ezt használjuk ki és csináljuk meg saját intézményeinket. Van már például dokumentációs központunk, pedagógiai módszertani központunk, színházunk, kulturális és kutatóintézetünk, az országos önkormányzatunk átvett néhány úgynevezett szlovák, a valóságban kétnyelvű iskolát.

Ugyanakkor mintha ezt megelőzően senki sem

gondolta volna végig, hogy mindez pénzbe kerül. Ezért a fenti intézményeink némelyike egyelőre szó szerint csak félállásban dolgozik egyszerűen nincs pénzük arra, hogy akár egyetlen embert is teljes állásban foglalkoztassanak, ezért csak látszatra működnek. Az új autonómintézményeinknek pénzre van szükségük, hogy megtelhessenek tartalommal. Pénz nélkül elképzelhetetlen a magyarországi szlovákok revitalizációja. Természetesen ebben Szlovákia segítségére is

számítunk. Alapvető fontosságú lenne a gondolkodásmód változása, hogy ne csak táncoló csoportként tekintsenek ránk, amit meg kell hívni a folklór fesztiválokra, de amelyet egyébként már leírtak. Többet kell foglalkozni a leglényegesebb kérdéssel: a nyelv megőrzésével, hogy az intézményeink és a kulturális autonómia (önállóság) fogalma ne üresedjen ki, ne váljon értelmetlenné.

Fuhl Imre

Köszönet!

Tóth Attila polgármester Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület 2022-évi működési támogatására 20.000Ft kiegészítést küldött, korábban elvégzett feladatért, amit ezúton köszön az egyesület.

Pilisszentlászló 2022-08-19

Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Tisztelt Mandula Gergely Vezérigazgató Úr!

A mellékelt fénykép alapján Önök helyezték ki a gyermekek védelmét szolgáló táblát Pilisszentlászlón a Főtér egyik oldalára. (A tábla fényképét mellékelem) A tábla Petőfi, Honvéd utcák irányából érkező járművezetőket figyelmeztetik a fokozott óvatossággal történő közlekedésre. A Szentendre irányából érkező járművezetőket semmi nem figyelmezteti arra, hogy gyermekek fokozott jelenlétével kell számolni. Célszerű lenne és a balesetek megelőzését jobban szolgálja az, hogy a közlekedési útvonal mindkét irányából elhelyezésre kerülő figyelmeztető tábla. Nem tudom, hogy kinek a megrendeléséből, vagy milyen módon került ki a tábla a villanyoszlopra, de sajnos fél megoldást jelent. Nem tudom, hogy ki rendelte meg a táblát, így nem is tudok figyelmeztető tábla kihelyezését kérőhöz fordulni a biztonságosabb megoldás érdekében másik tábla kihelyezése miatt.

A nyári szünet ideje biztosan elég egy tábla kihelyezéséhez. Kérem, hogy a balesetmegelőzés érdekében a Pilisszentlászlón tábla telepítést kérő szervezet nevét megadni szíveskedjen, vagy amennyiben ez lehetséges saját hatáskörben legyártatni és kihelyeztetni szíveskedjék. Jelen

leveletem megküldöm a Szentendrei Balesetmegelőző Bizottság számára is.

Tisztelettel:

Dr. Schweickhardt Gotthilf

Pilisszentlászlói lakos

Ui: 2022 augusztus 09-én azt a válasz kaptam, hogy nem végeznek forgalomtechnikai feladatokat, ezért átküldték a leveletem a Pilisszentlászlói polgármesteri hivatalnak.

Ennyi a gyermekek biztonsága?

Jeles névnapok szeptemberben

RÓZA (Viterbói) szűz meghalt 1252. Ünnepe: Szeptember 4. Már egészen kis gyermek korában kitűnt az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlásában és a szigorú önsanyargatásban. Mint Szent Ferenc harmadrendjének tagja már 12 éve korában lelkes szavakkal buzdította polgártársait életük megjobbítására és a császárpártiaktól szorongatott pápa megsegítésére. Emiatt a császárpárti ghibbelinek szüleivel együtt kiűzték a városból. Csak II. Frigyes császár halála után térhetett vissza, mikor Viterbóban ismét a pápapárti guoelfek ragadták magukhoz a hatalmat. Már 2 év múlva 17 éves korában meghalt. Tetemei ma is teljes épségben nyugsznak a viterboi klarisszák kolostorának templomában. Nevének jelentése, mint fent.

EDIT = szűz. Meghalt 984. Ünnepe: szeptember 16. Szent Edgár angol királynak istenfélő leánya

zárdában kívánta leélni jámbor életét. Szívét egyetlen vágy töltötte be: minél többet tenni Isten dicsőségére és az emberiség lelki üdvére. Hamvai Wittenben Szent Dénes templomában nyugsznak. Editha az angolszászban: birtokért küzdő.

MIHÁLY főangyal. Ünnepe: szeptember 29. A Szentírás szerint Isten megteremtve a lelkeket, szabad akarattal ruházta fel őket. Ezzel némelyek visszaéltek, ezek a gonosz lelkek, vezérük Lucifer, a többiek megmaradtak Isten iránt való hűségben és engedelmességben, ezek az angyalok. Fejük Szent Mihály főangyal, ki a gonosz lelkek legyőzője és földi életünk üdvösségének közvetítője. Szent Mihály a temetők védőszentje (Szent Mihály lova,) továbbá a lovagiasság védője. Jelentése a zsidóban: Mi-cha-el = ki olyan, mint az Isten.

F R

Meghibásodás belső vízvezetékünkben

Igen, ez a legkorrektebb megnevezése a szinte egyszerre két helyen történt meghibásodásnak, mert valóban az volt. Tehát nem csőtörés volt, mint ahogy azt néhány kárörvendő hangoztatta, miközben szidta az ÖNKORIT és annak fejét a polgármestert. Gondoljunk csak bele: - Nem lehet igaz a csőtörés, hiszen akkor a falu legmélyebb pontján történt csőtörés által a vastag vezetékben igen rövid idő alatt kifolyó víz a „föterünket” is elöntötte volna. Ott voltam, mikor másodszor már

hosszabb szakaszon tárták fel, a csövek toldásánál történt némi elmozdulás, ahol „elszökött” a víz. Nem volt megfelelő a homokos kavics ágyazat, illetve védőtakarás. A hibaelhárításhoz igen komoly létszámú erővel vonultak ki az erre illetékes, hozzáértő szakemberek. Jól megszervezett derekas munkával, néhány órán belül műszakilag helyreállt a vízszolgáltatás községünk ezen a részén is. Más területeken nem is észlelték az itteni munkálatokat. Tehát, mindenhol

volt víz a hálózatban. A Szentendrei úton, meg abszolút nem volt csőtörés, de még repedés sem. Nem igaz, amiket a „fécibokon” irkáltak a nagyotmondó hírhajhászok, mely szerint folyik a víz. Ott csak minimális szivárgás volt. A tűzcsap talpa, és a „T” leágazó öntöttvas idom közötti tömítésnél volt a gond. Ez viszont már akár régebbi keletű is lehetett. Nos, ennek a tömítés cseréje sem okozott gondot vízellátásunkban. Természetesen úgy van rendjén, hogy minden községünkben történő esemény az ÖNKORIHOZ tartozik. Tehát, azért választottunk képviselőket és polgármestert, hogy legyen kiket és kit szidni, ha valami nem a „szájízünk” szerint történik! Nos, ez

nem egészen van így. Az ősi mondás szerint is, - „Mindenki a saját udvarán söpörjön!” Polgármesterünk, mivel a falunk első emberének lett megválasztva, a saját udvarán kívül a faluban is söpörhet. Teszi is a dolgát, hogy mennyire, nem tisztem ezt eldönteni. Egy biztos, hogy fejlődik községünk! A DMRV, belügyeibe viszont jelen esetben a műszaki-osztály hibaelhárítási ügyrendjébe nem szólhat bele, csak kérhet! Ebből kifolyólag tehát, abba sincs beleszólása, hogy - „Jöjjenek mán ki oszt javítsák vissza azt a flasztert!”

F R

Moldova György

Moldova György, a legújabb kori magyar írók közül a legtermékenyebb, legolvasottabb írónk. Még ifjú koromban, az 1967 évektől kezdtem

olvasni műveit.

Katonakoromban is „becsempészttem”

néha-néha

könyveiből. Sok író-

olvasó találkozásán

jelen voltam. Ebből

adódóan, volt

lehetőségem rövid

beszélgetésre a nagy

írói talentummal. Az

egyik ilyen röpké

beszélgetéskor

tudtam meg, hogy

vonalas füzetre

kézzel írja műveit.

Bizony, bizony

jogosan használta

ezt a kifejezést, mert

valóban

remekműveket alkotott. A múlt század hetvenes éveinek derekán tartott Leányfalun a Művelődési házban író - olvasó találkozót. Könyvei, bemutatását követően, minden jelenlévő tehetett fel kérdéseket. Én csak a számos hozzászólás után gyűjtöttem annyi bátorságot, hogy felálljak és feltegyem a kérdést: - Tisztelt Moldova Elvtárs! (mert akkor bizony ez volt a „módi”) hogyan lett

egy olyan íróból, aki megírta a Negyven prédikátor c. könyvét, amiért tiszteletbeli presbiter lett, egy egyszerű Moldova? Nem sértődött meg! A választ

viszont már csak az

előadást követő

igen szűkebb

(Vancsó Géza,

baráti körében)

kaptam-kaptuk

meg. Ez viszont

nem publikus.

Ennek a nagy írói

talentumnak viszont

volt egy

örökérvényű

mondása.

„Nem hiszek abban,

hogy a szegények

érdekeit

milliárdosok

képviselik. Jóllakott

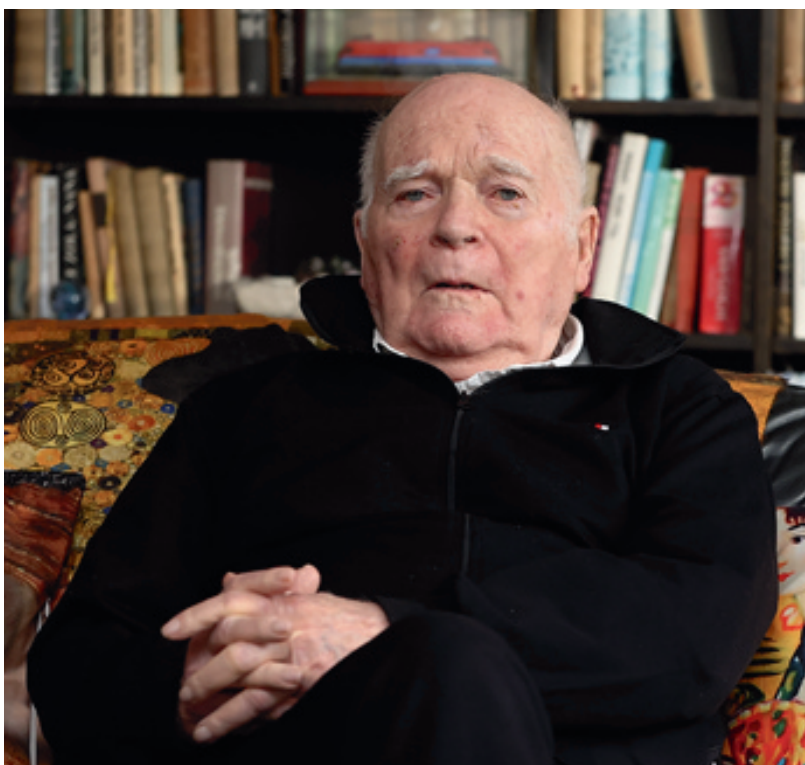
ember nem barátja

az éhezőnek,

SOHSEM VOLT, S NEM IS LESZ!”

A legolvasottabb kortárs Kossuth – díjas, Karinty gyűrös... magyar író 88. születésnapját követően elhunyt. A Kozma utcai zsidótemetőben helyezték örök nyugalomra. Nevét gyémánttal véste bele a magyar irodalom, történetébe.

F R

A valóság...

... minden előrelátásunkat felülbírja. Augusztusban akartam tűzifát venni, hogy októbertől legyen. A tavalyi ár másfélszereséért decemberben fogom megkapni. Csak akkor lenne tüzelőm ősztől, ha már tavasszal megrendeltem volna. A szállítók szerint ez is a Nyugat-európai szankciók következménye. Aszály is csak nyáron létezett eddig, de pár év óta

már a tavaszok is vízhiányosak. Belvizek helyett. Mi több az őszi búzát már évek óta nem a kifagyás fenyegeti télen. Hanem a kiszáradás. A bányászható urán, kőolaj, földgáz és szén után újra havas telek lesznek és esős nyarak.

Losonci Miklós

Stop!

50 – 60 évvel ezelőtt szinte csak trabantok léteztek. Sofőrjeik viszont végtelenül jó szívűek voltak. Gyerekeket pláne szívesen felvettek. „A házunk előtt kezdtük” a stoppolást. A cél a Balti – tenger. Édesapám gimnáziumigazgató volt. Az iskolának voltak „cipzárás” sátrai is, de azért kár lett volna. Ezért én is és a bátyám is kapott 1 – 1 katonai esőgallért. A kettőt összefűzve lett egy faágra erősíthető csúcsú, földbe cövekezhető sátrunk. Alja nem volt. Magyar zászlókkal integetve tempósan haladtunk Északi irányban. A Tátrában a hegyek alatt vertünk tábort. A táj csodaszép volt, de majd megfagytunk. Hajnalban szinte menekültünk tovább. A 2500 méter magas Tátrából egészen a tenger szintjéig stoppolunk. Észak felé egyre melegebb lett. Sokszor még sötétedés után is stoppolunk. Egyszer egy teherautó platójára ugrálhattunk fel. Előtte marhákat szállítottak rajta... Kánikulában érkeztünk a Balti tengerhez. Lemosandó a „gyalázatot” ruhástól belerohantunk. Éjjel megint majdnem megfagytunk. A cemping német lakókocsikkal és többszobás sátrakkal volt tele. Bedobtuk a kerítésen a motyónkat. Majd az az egyikünk csomag nélkül besétált, a cuccokhoz. Azután a másik is. Felvertük a sátrunkat ajtójával a porta irányában. Eszünk ágában sem volt fizetni a

„szállásért”, ha már az útiköltség egész Gdanyszkig ingyen volt. A portásnak feltűnő volt az esőfogónk és elindult felénk. Mi a túlsó oldalán kibújtunk és megálltunk egy – egy nyugat – német lakókocsi mellett. Éjjel sátrort bontottunk. Átdobáltuk a kerítésen és a portán keresztül kísértünk érte. Hajnalban már a halászhajók zajára ébredtünk. Isteni sült lepényhallal kínálták a magyar barátokat. Flondra a neve. Adtak sört is „akárhányat”. Sőt hoztak egy nőt is, de azt már egyikünk sem vállalta. Borostyánt egy mákszemnyit sem találtam. A víz jéghideg volt. A levegő, forró. Hazafelé már vonatoztunk is. Jegyet persze nem vettünk. A kalauznak megmondtuk az egyetlen ismert lengyel mondatunkat: Polák-Venger dvá brátanki. Do sabli, i do sklanki. A kalauz lerogyott az ülésre és elaludt.

Így bántatlanul leszállhattunk a következő megállónál. Legközelebb „Az anyám tyúkját” kezdtem szavalni a kalauznak. Kiderült, hogy gyerekkorában, a háborúban Magyarországon voltak menekültek. És értette, hogy nem a kérdéseire válaszolok. Hagyott utazni bennünket. 2 hét után értünk haza.

Losonci Miklós

Régi mesterségek – kosárfonás

Utána néztem, és rájöttem, hogy a kosárfonás a fa megmunkálásának egyik legősibb szerkezeti formája. Története a legrégibb időkig nyúlik vissza és valamilyen formában – az alapanyagától függően – szinte minden népnél előfordul. Első fellelhető anyagunk az agyagedény-készítéssel kapcsolatos.

Ezek az égetett agyagedényeken vízszintes és függőleges irányban rövidebb-hosszabb rovátkák láthatók, amelyek pontosan olyanok, mint a fonott kosár. Ez egyértelműen bizonyítja, hogy a fazekeskoronkg feltalálása előtt az agyagedényeket úgy készítették, hogy előbb megfelelő alakú

kosarakat fontak, ezt agyaggal körültapasztották, tűzbe tették és kiégették. A fonott kosár elégett nyomai az agyagedénybe lenyomódtak, ez ékes bizonyítéka a fenti feltevésnek.

A kosárfonás egyre inkább feledésbe merülő népi mesterség. Ugyanakkor a vesszőhajlítás már ősidők óta ismert mesterség. Erre legalkalmasabb a vadon élő kosárfűz, és a szürke fűz vagy nyúlfűz. A kosárfonás gyorsan elterjedt a földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozó emberek körében is. Az állattartással foglalkozók vesszőből karámot, kerítést, terménytárolókat, tyúkültető kosarat, kocsikásokat, méhkasokat, a növénytermesztéssel foglalkozók szedőedényeket, gabonátárolót, a szőlősgazdák szüretelőkosarakat kötöttek. Olvastam, hogy háború idején még koporsókat is készítettek vesszőből. Vesszőből készültek a mindennapokban gyakran használt tárgyak (szenes kosár, fáskosár, udvari seprű) is.

A fenti két kosárka Dániel Magdolna testvértelepülésünk Mogyorósbánya amatőr kosárfonó rátermettségét dicsérik a fent említett

népi mesterséghez. Mire egy kosár elkészül, számos munkafolyamat előzi meg. A leszedett vesszőt 8 óra főzés után hántolják, majd válogatják és szárítják. Az így előkészített vesszőt akár tíz évig is lehet tárolni. A kosárfonás alapanyaga és szerszámai: fűzfavessző, aranyfűz. Munkaeszközök: kés, kerti olló, különféle bökök, fogó, kalapács.

F R

Vándortábor 2022

Ismételten eltelt egy nyár, melyet az jelez, hogy idénre bezárta kapuit a településünkön kialakított vándortábor. Idén is a Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület tagjai visszatérően ellenőrizték a vándortábort. Ez a tevékenység nemcsak arra az időszakra vonatkozott, amikor a gyermekek itt voltak, hanem a távollétük idején is visszatérően ellenőrzésre került az üres tábor,

annak érdekében, hogy a sátrakban hagyott értéktárgyakat, ruhaneműket a visszatérő diákok rendben megtalálják. Ezt a tevékenységet minden évben végezzük, annak érdekében, hogy az ide, látogatók gyermekek nyugodtan nyaralhassanak és a kirándulásiak alatt a táborban hagyott tárgyaikat ne érje kár, valamint illetéktelenek ne élvezzék a tábor vendégszeretét.

Több alkalommal önálló szolgálat keretében a Polgárőrségünk a Pilisszentlászló vándortábor helyszínén célirányos ellenőrzést végzett, s a pedagógusokkal beszélgetett. A Duna-Ipoly Nemzeti Park munkatársával közösen is leellenőriztük a tábor.

A vándortábor területén semmilyen említeni való közbiztonságot veszélyeztető cselekmény nem történt.

Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Rőzse kontra gáz

A szibériai gázért nem kell lehajolni. A házunk mögötti rőzsét viszont tilos összeszedni.

Pedig a lassú korhadása alatt ugyanannyi „klímagyilkos” széndioxid keletkezik, mint ha a kályhánkban égne el. Ez minden „biomasszára” igaz. A nádra, kukoricaszárra, avarra, napraforgószárra, szalmára. És a gáz is termel széndioxidot, amit a növények azonnal elfogyasztanak. Mi az olajat importáljuk, az arabok az ivóvizet. A földgáz egy-két évtized alatt még Szibériában is elfogy. RŐZSE viszont évmilliárdok múlva is lehet. Idővel síbakancsot és lesikló lécet is kaptunk. Irány a Tátra. Első élvezetes síelésünk a rengeteg a rengeteg felvonómentes, hegymászások után. „Kemény gyerekkorunk volt.” 50 éve pont azért mentem lengyel egyetemre, hogy közelebb legyek a Tátrához. Óriásit tévedtem. Az olsztyyn – i agráregyetem háromszor messzebb volt a Tátrától, mint az itthoni lakóházunk. A tenger közelében

nem léteztek sífelvonók, de volt síkölcsönző! Befagyott tavak körül dombokról siklottunk a völgyekbe. A domb alján mély patak völgy volt. Addigra úgyis felgyorsulok, és átrepülök fölöttem gondoltam. Ehelyett beleálltam a legaljába. Mindkét láb eltört. Nem tudtam ráállni egyik lábamra sem. Négykézláb vittem vissza az eltört síléceket. A kölcsönzős rendes volt. Nem kellett kifizetnem őket. Amikor négykézláb elmentem. Egy hónapig azt sem tudtam melyik lábamra bicegjek, de gipszelni nem kellett egyiket sem. Mert másnap iskolába kellett menjek, nem orvoshoz! Szép komótosan! „Gyerünk – gyerünk – komótosabban! (markos poén). Síelni akár 70 fölé is lehet, de már tíz éve abbahagytam. Utoljára a visegrádi Nagy - villámon szalamozgattam. Enyhe lejtésű, közel van, kezdőknek és „végzősöknek” való pálya.

Losonci Miklós

Határ vadász felvétel

A Pilisszentlászlói Polgárőr és Önkéntes Tűzoltó Egyesület a Budaörsi Rendőrkapitányságtól kapott határ vadász felvételi hirdetéseket helyezte el a település több forgalmas pontján. Ez a tevékenység nem látványos, de közvetetten hozzá járul a közrend és közbiztonság védelméhez. A mai szolgálat a nyári pihenés utáni időszakra való felkészülés kezdete volt. A nyaralási időszak végén ismét megjelennek nagyszámban a turisták

településünkön, mely ismételt a gépjárműparkolási gondokat fogja előtérbe helyezni. Ezek a frekvenciált utak a Béke utca, Honvéd utca, a Főter és környéke, a Kis-rigó és környezete, s nem utolsósorban a település bejáratánál lévő zöld területen történő parkolás.

Pilisszentlászló, 2022. augusztus 21.

Pilisszentlászlói Polgárőr és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Levelezés

Hahó Rudolf!

Köszönöm amit küldtél, őszintén szólva az újságot már nézegettem a neten, és - minden kötelező udvariasságot félretéve - remeknek tartom.

Érezni, hogy "szívvel van csinálva", és sok olyan témával foglalkozik, ami engem is nagyon érdekel. Szóval: az esti olvasgatásaim forrása jó időre biztosítva van...

Résztvelem halottaitok miatt - a Kocskovszki név olvastán külön sajnálom, hogy a pilisi tömeggyilkosság alighanem utolsó szemtanúja

távozott közülünk. Emberi számítás szerint az ezzel foglalkozó cikkem 17-én fog megjelenni. Petán főszerkesztő úr - szokásával ellentétben - még nem válaszolt a közlést

firtató levelémre, de rákérdezek még egyszer, nem lesz ebből baj, csak igyexem mindig korrekt lenni....

Úgy ahogy ígértem: időben letisztázok mindent.

Addig is szeretettel üdvözöllek: Péter

Gyilkosságok a Pilisben, 1947. augusztus 17.

Politika és valóság a „fordulat évében”

Két évvel voltunk a második világháború után. Szerte a világon milliók várták még haza családtagjaikat, milliók szenvedtek a hadikórházakban, és százezrek kószáltak az utakon magányosan, vagy bandákba verődve.

Ez alatt a két év alatt Magyarországon a szovjet megszállás szélesre tárta az ajtót a hatalomra törő kommunisták előtt; az ország bel- és külpolitikája markánsan a szovjet orientáció felé tolódott. Két évvel a háború után már végérvényesen kicsúszott kezünkől a lehetőség, hogy magunk döntsünk a jövőnk felől.

1947. augusztus 17-én, éppen hetvenöt éve dördültek el a pilisi hegyekben azok a lövések, amik hét ártatlan ember életét oltották ki. Először egy negyvenes évei közepén járó házaspár, utána pedig öt tizenéves kamaszfiú esett áldozatul. Valamennyiük halálát löfegyver okozta, valamennyit közlelő, célzott lövésekkel ölték meg. A holttestek helyzetén nem változtattak, nem volt nyoma a ruházatban vagy esetleg a táskákban való kutatásnak sem.

Már ekkor komolyan kellett volna felmerülnie egy mentálisan zavart elkövető lehetőségének. Hét ember erőszakos halála, ami mögött sem anyagi, sem szexuális, sem politikai (1947-ben vagyunk!) motivációt nem lehet kimutatni – ugyan mi egyebet sugallt volna? Azonban ekkor már minden a politikai hatalom érvényesítéséről szólt. Igazságnak, törvényességnek vagy akár csak a logikának sok szerepe nem volt.

Kezdjük talán magukkal a büntettekkel, és azzal, amit a politika sugallt a gyilkosságok körülményeiről és társadalmi beágyazottságáról.

1947. augusztus 17-e vasárnapra esett, szép idő volt, többen kirándultak a fővárosból vagy a környékről a Szentendre körüli erdőkbe. A reggeli órákban egy hattagú csoport a Kékvízű-forrásnál szalonnasütésbe kezdett, amikor a fák közül egy meztelen felsőtestű fiatalember bukkant elő, és cigarettát kért. Beszélgetésbe elegyedtek vele, de a fiatalember hamarosan pisztolyt húzott elő, és a társaság két tagját – Denke Lajost és feleségét –

több lövéssel leterítette. A társaság egy férfitagja a turistabotként használt fókuszával védekezett, a fiatalember elszaladt, az életben maradt kirándulók pedig a szentendrei rendőrségen jegyzőkönyvbe mondták a történeteket.

A közeli réten kecskéket legeltető kislány egy fiatal párra lett figyelmes, akik lélekszakadva rohannak feléje, és már messziről kiabálják:

-Gyilkos! Gyilkos! Meneküljete, gyerekek!

A kislány egyből hazafelé vette az irányt, a kecskékkal együtt. A kötelességéről nem feledkezett el.

A fiatal pár a kirándulókhoz tartozott, akik a szentendrei rendőrségre siettek. Ott, többek között, elmondták azt is, hogy támadójuk nem volt magyar, pár szót tudott németül, de leginkább oroszul beszélt.

Furcsábbnál is furcsábbak a körülmények: a rendőrséget nem érdekelte, hogy a kirándulókval milyen nyelven értekezett a támadó.

Egészen megdöbbenő, hogy a fegyver fajtáját sem akarták tisztázni, sem típus, sem eredet tekintetében. A fiatalemberen azért mégiscsak volt egy nadrág – ennek színe, fajtája, fazonja sem került szóba.

Pár kilométerrel arrébb, a Bükki-pusztán a gazda két fia és három pilisszentlászlói fiú dolgozott, a szénapadláson aludtak, otthonról kapták az ebédet. Aznap egyikük édesapja azzal szembesült, hogy mind az öten pisztolygolyók-lyuggatta testtel és baltával szétvert koponyával hevernek a szénapadlás előterében. A gyilkos pisztolyából kifogyhatott a lőszer, mert az utolsó fiú elkeseredetten védekezett. Gyilkosa ellene használta a baltát.

A fiú egy darabig élt, lovaskocsival szállították orvoshoz, de út közben kiszenvedett. Amikor éppen Pilisszentlászlón mentek át, annyit még ki tudott mondani:

-Vaszi...

Vaszi mindenki ismerte. És a kirándulóknak a támadójukról adott személyleírása is teljesen passzolt rá.

Indítékot itt sem találtak. A fiúknak nem voltak értékeik, nem voltak haragosaik. Hárman 14 évesek, egy 16 és egy 17 éves volt – ugyan kinek lehetek útban, ki gyűlölhette őket annyira, hogy ilyen patológiás kegyetlenséggel mészárolja le valamennyit?

Ismét hangsúlyozottan kellett volna felmerülnie, leginkább logikus feltételezésként, a zavart elméjű elkövetőnek. Azonban 1947-et írtunk: az indítéknak politikainak kellett lennie.

A két helyszínen vérengző támadó személyleírása, illetve személyének megnevezése alapján kétségtelenné vált, hogy magas, szőke, kék szemű fiatalember, aki nem tud magyarul. A helyiek számára egyértelmű volt a kiléte, a hatalom számára azonban e személyleírásból a „tipikus német katona” fantomképe rajzolódott ki. A tények prekoncepció szerinti értelmezése régi találmány. A sajtóban a budapesti rendőrfőkapitány, Münnich Ferenc, és az ÁVH vezetője, Péter Gábor nyilatkozatai alapján első pillanattól kész tényként tálták, hogy a Pilisben német fasiszta gyilkosok garázdálkodnak.

A kirándulók vallomásai már e szerint „felturbózva” jelentek meg a sajtóban: támadójuk németül beszélő SS katona, aki többedmagával szökött meg egy németországi hadifogolytáborból, és most itt kóborolnak a pilisi erdőkben.

Mindezt józanul átgondolva feloldhatatlan ellentmondások garmadája ütközik. Hadifogolytáborból szökött SS katonák miért pont Magyarországra jönnek, miért pont a pilisi erdőbe, és miért pont azért, hogy tömeggyilkosságokkal hívják fel magukra a figyelmet? Magyarország szovjet megszállás alatt állt, de még idefelé is lépten-nyomon szovjet katonákba ütköztek volna, hiszen Ausztriát is a szovjetek szállták meg. Amitől egy szökött SS katona a lehető legtávolabb tartja magát, az többek között éppen Magyarország. Ezzel a logikával akár a Szovjetunióba is szökhettek volna...

A rendőrség szovjet alakulatok segítségével lezárta és átfésülte a térséget. A többnapos akció azonban sikertelen volt. Állítólag.

A Pilisben pedig eléggé határozottan kezdtek suttozni egy „párhuzamos valóságról”. Márpedig ez nem politikával fűtött kitaláció volt, hanem a mindennapjaikat ezen a tájon élők realitásokból kiinduló, ésszerű magyarázata a történetekre.

Hiszen nem kell okvetlenül germánnak lenni ahhoz, hogy valaki magas, szőke és kékszemű legyen, ez nagy számban fordul elő a szlávoknál is. A pilisi falvakban közismert alak volt a Vaszil nevű kozák szakaszvezető, aki már 1944 óta a környéken kóborolt, és mindenféle munkát elvállalt. Köztudomásúan „zakkant” volt – a mentálisan sérült katona háborúk idején nem ritkaság.

Ez a Vaszil fiatal, jóvágású fiú volt. Szőke, magas, kékszemű. Valamennyire még németül is beszélt. A helybeliek biztosra vették, hogy ő a tettes.

Sőt: biztosak ebben mind a mai napig is.

A hatalom lépéskényszerbe került; indítékot kellett megnevezni.

A már elérhetetlen nyomozati iratok helyett a korabeli sajtót tanulmányozva egyértelmű a koncepció lényege. A tudósításokban fokozatosan összemossák a németet, a fasisztát, a gyilkost, és a hazai svábot – márpedig a pilisi falvak jó része sváb volt. Az a bizonyos lóláb itt kezd kilógni. A svábok tömeges kitelepítéséhez mégiscsak kellett valamilyen erkölcsi alap, és azt ebben a gyilkossági ügyben vélték megtalálni. Az eset beállítása, a sajtó cikkei és karikatúrái mind ezt mutatják. A lavina jórészt magával sodorta az ottani szlovákságot is, akik pedig ugyanúgy ragaszkodtak szülőföldjükhöz, mint a magyarországi svábok.

Igazság, tények, érzelmek – mit sem számítottak.

Ahogy ebben az ügyben sem mutatott fel a rendőrség sem gyanúsítottat, sem tettest soha. Német, pláne SS katonákat sem akkor, sem később nem találtak. Hihető és logikus indítéokra sosem derült fény. A hét ember haláláért senki nem bűnhődött. A svábok tömeges kitelepítése, illetve a Csehszlovákiával való „lakosságcsere” viszont csúcsebességre kapcsolhatott.

Egy momentum felett azonban az utókor nagyvonalúan átsiklik. A szovjet-magyar „testvéri” hajtóvadászat után soha többé nem látták Vaszilt.

Honfitársai is nyilván tudták, hogy nem épelméjű, különben nem hagyták volna csak úgy kóborolni. Alighanem azt gondolták, bajlódjanak vele a magyarok. Amikor viszont halálosan veszélyessé vált, már nem teketóriáztak.

Hogy mi történhetett vele?

1988-ban (!) néhány barátommal a Komárom környéki utakon karikázva három szovjet katonát láttunk, akik kifelé igyekeztek a városból.

A biciklitúra utáni sörözgetés közepette két szovjet tiszt érkezett a sörözőbe, és egyikük tört magyarsággal érdeklődött, látott-e valaki szovjet katonákat errefelé. Közöltük, hogy mi azon a bizonyos úton láttunk hármat. Megköszönték, lehajtottak egy-egy vodkát, aztán elmentek.

Nemsokára ismét megjelentek, és ismét vodkát kértek. Érdeklődtünk, találkoztak-e a katonákkal.

-Da, da! – felelte egyikük széles mosollyal – ott vannak kint!

Amikor hazafelé indultunk, az utcán állt a dzsip, amivel a két tiszt érkezett. A katonák valóban ott voltak. A platóról három pár csizmás láb lógott ki, a hozzájuk tartozó testek pedig ponyvával voltak letakarva. Mindhármat agyonlőtték.

Ha közvetlenül kivonulásuk előtt, a nyolcvanas évek végén, már a Gorbacsov-érában ez megtörténhetett, lehetnek-e illúzióink a negyvenes évek végének sztálinista módszereiről? Milyen sorsra juthatott egy olyan katonájuk, aki vitán felül szökevény volt, ráadásul minél gyorsabban el kellett hallgattatni?

Abba a többnapos, módszeres keresésbe előbb-utóbb mindenki belefutott; SS katonák nyilván nem, mert nem is voltak, de Vaszil, a kozák szakaszvezető biztosan. Őt pedig éppen úgy intézték el, mint negyven évvel később azt a három szerencsétlent.

Érdekes, hogy az évtizedek nem legendákat ragasztottak a pilisi gyilkosságok történetéhez, inkább a kétségtelen igazságot árnyalták tovább.

A turisták vallomásairól felvett jegyzőkönyv kézen-közön eltűnt. Ismert azonban egy BM-utasítás, amiben „orosz légénységi egyenruhába

öltözött lábtekerceses elkövető”-ről beszélnek. Amúgy a Kékvízú-forrásnál fokossal védekező turistának kétsége sem volt afelől, hogy támadójuk lábszártekerceses szovjet légénységi nadrágot viselt, és az egyik hölgy, aki az ORFI-ban dolgozott ápolónőként, rendszeresen találkozott környékbeliekkel, akiknek mindig elmondta: közülük soha senki nem állította, hogy a gyilkos német lehetett volna.

Egy középkorú férfi, akit aztán kitelepítettek Csehszlovákiába, utolsó itthoni estéjén elmondta a megölt fiúk szüleinek, hogy a gyilkosság napján a Szalabasinai-forrásnál látta mosakodni a csuromvér Vaszilt, aki – miután megkérdezte, mi történt vele – csak annyit mondott:

-Menj a tanyára, majd meglátod, de te is úgy jársz, ha szólni mersz valakinek!

A pilisi gyilkosságok ügyét Péter Gáborék helyett legalább magunkban lezárhatjuk. Azon a napon hét embert fosztottak meg erőszakosan az életétől, és azokban az években százezreket fosztottak meg erőszakosan a hazájuktól. Márpedig egy ország pótolhatatlan veszteségei távolról sem csak halottakban mérhetők.

Cikkem megírásában segítségemre volt a kiváló magyar-szlovák író, a pilisszentlászlói Franyó Rudolf, aki szinte úgy beszélt a történetekről, mintha személyesen is átélte volna őket - a kis kecskepásztorlány az ő nővére volt. Ekkor értettem meg, milyen élenken maradt meg ez az eset az ott élők emlékezetében.

Ezúton mondok érte köszönetet.

Dr. Csere Péter

Jó szerencsét!

Bányásznak van, s nekem sokkal több annál. A mélyművelésű bányákat ugyan már bezárták Magyarországon, mégis sokaknak - így nekem is - a bányászat szimbólum, a kétkezi munka becsületének jelképe.

Apám szénbányász volt, hajnalban kelt, kormos arccal tette a dolgát minden nap, a Föld mélyén. Szemredőiben megült a szénpor, olyan volt, mint akit sminkeltek volna, gyerekkoromban csúfoltak is ezért épp elegendő. Amikor egyszer nagyon sírtam emiatt, Apám a szénbányász bejött a szobámba,

átölelt és megnyugtatóan:

“Fiam, jegyezd meg, a hírességek és a gazdagok lakásában is hideg lenne esténként, ha nem lennének mi, szénbányászok!”

Hittem Neki, s megtanultam Tőle a legfontosabbat: a kétkezi munka megbecsülését. Ebben a tekintetben nekem a pék is szénbányász, az asztalos is szénbányász, az esztergályosok, aszfaltozók, tűzoltók és kőművesek, a földeken dolgozó parasztemberek is mind-mind szénbányászok, akik azért dolgoznak, hogy nekünk jobb legyen.

A bányászok 1893 óta így köszönnek egymásnak:
JÓ SZERENCSE!

Ha egy bajtársuk meghal, ezt mondják:
“UTOLSÓ JÓ SZERENCSE!”

Így köszönt el az én Apám minden egyes elvesztett vájártól, és így köszöntek el Tőle is, amikor elment... Apám halála előtt csak egyetlen dolgot kért tőlem: bányászgyenruhájában temessék el, és egyetlen dalt játsszon a zenekar: a Bányászhimnusz!

“Szerencse fel! Szerencse le!

Ilyen a bányász élete.

Váratlan vész rohanja meg,

Mint bérc tetőt a fergeteg.

Nem kincs után sóvárgok én,

Bányász kislányt óhajtok én.

Bányász kislányt óhajt szívem,

Ki szívében bányász legyen.”

Bányász kislányt nem kapott az Apám, helyette kapott egy falusi tanárnőt, az Édesanyámat. De a

fia bányász lett! Mert parádézhatok a tévében bármit, vezethetek műsort, tarthatok teltházás előadásokat, szerepelhetek bármelyik újság hasábjain, mindig is az az ember voltam, vagyok és leszek, aki erről a képről néz le rátok! Egy SZÉNBÁNYÁSZ, aki a lehető legmélyebben kutat! S ezt köszönöm Apámnak!

Ezzel a rövid írással köszönöm minden kétkezi dolgozónak, fizikai munkát végzőnek a SZOLGÁLATÁT, amellyel segíti az életemet! S köszöntök minden egykori bányászt és családját Komlótól Oroszlányig, Lyukóbányától Tatabányán át Pécsig!

Kedves tanuló, dolgozó vagy nyugdíjas Barátaim, sportoló hölgyek és urak, művészek, alkotók, pékek és szakácsok, önmagukért, családjukért és hazájukért tenni akarók, nem kívánhatok mást Nektek szeptember első vasárnapján, csak ezt a két szót: JÓ SZERENCSE!

Barátsággal: Tvrtko

80 éve történt

1942. augusztus 20-án, kora reggel, a keleti fronton, jubileumi, 25. bevetésére indult Héja típusú gépével egy magyar vadászpilóta. Nem sokkal a felszállás után a gép lezuhant, a pilóta életét veszítette. Horthy Istvánnak hívták. Magyarország kormányzó helyettese volt.

Nem is kellett volna felszállnia. Ahogy frontra sem kellett volna mennie. Mégis ment, mert hogyan irányíthatná ő később a hadsereget, háborús tapasztalatok nélkül?

Jány Gusztáv vezérezredes az előző napon

személyesen adta át neki a hazahívó parancsot és – nem mellesleg – repülési tilalmat is rendelt el számára. Az akkor 38 esztendőes főhadnagy azonban mégis úgy döntött, teljesíti az utolsó bevetési parancsot, mely szerint Nemeslaki Zoltán főhadnaggyal elkíséri, fedezi a 3/2 közelfelderítő - század két gépét. De röviddel a felszállás után a gépe „dugóhúzóba” került és már nem tudott újra felemelkedni.

A népszerű „kiskormányzó”, Horthy Miklós kijelölt utóda elhunyt.

Óhatatlanul felmerül a kérdés, mi lett volna, ha nem történik meg ez a baleset? Hogyan alakul az ország sorsa, ha Horthy István apja mellett marad, esetleg át is veszi a pozícióját?

Az biztos, hogy a németeknek hamar meggyűlt volna bajuk vele, és ezt ők is tudták róla. Közismertek voltak Horthy István náciellenes érzelmei és angolbarátsága. Azt a véleményét se nagyon rejtette véka alá, hogy nagy baklövés volt a nácik oldalán bekapcsolódni a háborúba és annál jobb, minél hamarabb kiugrunk belőle.

Kijevben is lehallgatták, mikor - alig néhány nappal halála előtt- találkozott feleségével. A

kormányzó helyettes itt beszélt arról a tervéről, hogy frontszolgálatra végeztével átrepül Angliába, esetleg Amerikába, hogy segítséget szerezzen a háború befejezéséhez.

Fel is merült, hogy a németek keze volt a „balesetben”. Lehet, hogy úgy vélték itt az ideje sürgősen pontot tenni az „ügy” végére? A náci titkosszolgálat keze messzire elért és tisztának sem lehet nevezni. És...

A reptér közelében német csapatok is állomásoztak. A repülőgépeket meg nem őrizték olyan haj, de nagyon. De lábra kaptak más elméletek is.

Utóbb a nyilasok lelkesen hirdették, hogy előző nap, névnapját ünnepeelve rendesen berúgott és alig volt magánál, mikor valahogy beküzdötte magát a gépébe. Ez az elgondolás aztán kommunistáknak is kapóra jött, hiszen lehetett még valami rosszat állítani a Horthy családról. Az, az apróság egyáltalán nem zavarta egyik társaságot sem, hogy a kormányzó helyettes frontra kerülése óta egyáltalán nem ivott alkoholt és – mint református – máskor ünnepelte a névnapját.

A későbbi vizsgálatok azt bizonyították, hogy az

Olaszországból érkezett, páncélozás nélküli, Héja típusú gépek repülési tulajdonságait nagyban megváltoztatták az idehaza, utólag rászerelt páncéllemezek. Viszont a főhadnagy nem először repült ilyen típusú géppel, nyilván ismerte is annak gyengéit.

De ezúttal... Talán baleset történt.

Egyes források azt állítják, hogy gép – szakzsargonnal élve – „ornnehéz” lett a páncélozástól, mások épp ellenkezőleg, hogy „farnehéz”. Említik az is, hogy a váratlan – és akaratlan – manővertől a pilóta rosszul lehetett, akár még az eszméletét is elveszíthette. De tán mindegy is a közvetlen ok. A tragédia megtörtént.

Budapestre nem sokkal a Szent István-napi ünnepségek kezdete után érkezett meg a hír. Az idős kormányzó csak az ünnepi mise után tudta meg, hogy elveszítette fiát és egyben kijelölt utódját. De ezúttal kit érdekelt az utódlás? Egy apa gyászolta fiát...

Régi, és újabb írásokból, kielemezte: F R

Kajak

Középiskolások voltunk. Április 23. volt. Erős északi szél, nagy hullámok. Tarajosak. Hosszában fújt a Duna folyására. Volt idejük felerősödni. „Kilián” kajakot akartam. Annak lapos volt a feneke és ezért felboríthatatlan volt. Bátyám hallani sem akart róla. Ragaszkodott a versenykajakhoz. Aminek V alakú az alja. Ezért gyors de csak az evező lapjával, kitámasztva lehetett megakadályozni a borulást. A hullámokkal szemben eveztünk. Amik evezés nélkül is hazasodornának majd. A forduláskor viszont oldalba kaptak, és már borultunk is. A pulzusunk a hideg víztől az „egyekbe ugrott”, de extrém

lihegéssel megúsztuk a szívgörcsöt. Ki kellett húznunk a Duna közepéről a kajakot úszva, mert csak a parton lehet visszavonulni belé. Miután a vizet is kiöntöttük belőle. Az evezőket is fogni kellett közben. A szív a partig extrém terhelést kap a hidegtől. Folyamatos lihegéssel és mozgással csillapítható. Pont ugyanezt éreztem, amikor beszakadt a jég alattam. A karjaimat kitérve sikerült megakadályozni, hogy alá merüljön a feje is. Sőt ki is tudtam mászni. Végtelen szerencse. Aztán rohanás hazáig. Még csak náthás sem lettem. A futás miatt.

Losonci Miklós

Humor

HÁROM NAPONTA

János bácsi panaszkodott szomszédjának:

- Képzeld Józsikám, ha eljövök ide a kocsmába, az asszony három napig nem beszél velem. Józsi gondolkodott, majd megkérdezte:
- Akkor milyen gyakran jársz ide?
- Hát, úgy, háromnaponta.

NA LÁTOD!

Géza bácsi a mise után a kocsmában mulatta az időt. A felesége érte küldi a még iskoláskorú Bélát

- Édesapám jöjjön már haza, mert édesanyám már kiabálós kedvében van.

Géza bácsi maga mellé ültette Bélát majd hozott neki egy féldeci törkölypálinkát.

- No, addig nem megyünk haza, amíg ezt meg nem iszod. A fiú szagolgatta, kortyolgatta, félórába telt, amíg elfogyott. Akkor az édesapja megkérdezte:

- Milyen volt fiam?
- Szörnyű édesapám iszonyatos!
- Na látod! Édesanyád meg azt hiszi, hogy én szórakozni járok ide!

TROMBITA

Jankó kérlelte a nagypapát, hogy vegyen neki trombitát.

- Azt már nem, trombita nélkül is elég hurhajt tudsz csinálni.
- Ne féljen nagypapa, megígérem, hogy csak akkor fogok trombitálni, amikor alszik.

KOCSMÁBAN

Lackó izgatottan keresgért a zsebében.

- Mi a baj, miért vagy olyan izgatott - kérdeztem tőle.
- Nem vagyok ideges, csak azt szeretném tudni, szomjas vagyok e még. – felelte mosolyogva.

ÉJSZAKAI SÜTÉS

Géza bácsi éjfélig mulatta az időt barátjával a kocsmában. Mikor már kitessékelték őket, inni még egy kis házi bort meghívta magához barátját.

Mikor kinyitotta a bejárati ajtót, felesége nyújtófával várta. Erre Géza bácsi odaszólt a barátjának:

- Látod Jozsko, Juliskám még éjjel is süt.

ROSTONSÜLT

Jankó barátjával betért a Béke étterembe. Cigánypecsenyét rendeltek.

Telt az idő, fogytak a korsó sörök. Egyre éhesebbek lettek a fiúk.

- Albikám, mi lesz azzal a pecsenyével, amit már több mint egy órája rendeltünk?!
- Tartsatok ki fiúk, hajnalig nyitva vagyunk!

BORKÓSTOLÁS

Az újházas Márton hazafelé menet újbort megkóstolni betért barátjához. Sokáig iddoggáltak. Másnap újra találkoztak, Márton megkérdezte barátjától:

- Mit mondott a feleséged, mikor hazaértél?
- Ááá, semmit pedig két órán át, beszélt.

NAGY KÁR

Kegyetlenül hideg hófúvásban érkeztünk hazafelé a lengyel-szlovák határon.

- Van valami elvámolni valójuk? – kérdezte dideregve a vámos.
- Nincs, nincs.
- Alkohol szintén nincs?
- Nincs.
- Huhú, az nagy kár!

Ciceró Krisztus előtt 68-ban leírta

- 1.A szegény – dolgozik.
- 2.A gazdag – kihasználja az elsőt.
- 3.A katona - védi mindkettőt.
- 4.Az adófizető – fizet mindhárom helyett.
- 5.A csavargó – négyük helyet pihen.
- 6.A részeges - öt helyett iszik.

- 7.A bankos – meglopja mind a hatot.
  - 8.Az ügyvéd – összeveszejt mind a hetet.
  - 9.Az orvos – megöli mind a nyolcat.
  - 10.A temetkező – eltemeti mind a kilencet.
  - 11.A politikus – mind a tíz rovására él.
- Mindmáig semmi sem változott!!!

Egészségügy Szülőfalunkban

Kezdetektől, napjainkig

Pilisszentlászló egészségügyi ellátása az első világháborút megelőző években, valamint a két háború között nagyon szomorú állapotban volt. A

fenti időszakban tudvalevőleg az egész ország orvosi, egészségügyi ellátása nagyon rossz volt. Községünk a rossz közlekedés miatt még az alacsony országos átlagnál is rosszabb helyzetben volt. Utánanéztem

Josephus

Mattyasovszky plébánosunk anyakönyvbe történt beírásait az 1915. esztendővel kapcsolatban. A megnevezett évben 28 csecsemő született. Ebből hét nem élte meg az egy éves kort. A falu ekkor még orvosi ellátás szempontjából Visegrádhoz tartozott. Innen járt ki úttalan utakon az orvos, ha beteghez hívták. Járóbeteg – rendelés nem volt. Ebben hozott némi változást a harmincas évek eleje, amikor megépült az út Szentendre és a község között. Ettől az időtől tették kötelességé a falu közegészségügyét, a csecsemő tanácsadást és a gyógyszerellátásban részesülők ellátását. Két, hetenként járt fel az orvos. Tudta a község vezetősége és a lakosság az orvos jövetelének az idejét, amit annak idején még dobolással is kihirdettek. Össze voltak gyűjtve, hogy ki a beteg, kinek van panasza, ki jön rendelésre, stb. A kisbíró kísérté el az orvost a beteg lakására, ő gyűjtötte össze a recepteket és váltotta ki a patikában, egyben ő volt a halottkém is. Az orvost kocsí fuvar illette meg, melyet a község pénztárából biztosítottak. Volt a községnek egy bábaasszonya is, aki a szüléseket levezette.

A betegbiztosítás bevezetésével a biztosító intézet (OTI) orvosa is kijárt betegeket látogatni, míg a járóképes betegeknek székhelyére, Szentendrére

kellett járniuk. Ez volt a helyzet egészen a második világháború befejezéséig, és még utána néhány esztendeig, míg véglegesen betöltésre került

Szentendrán az orvosi állás.

Ettől kezdve a városi orvos hetenként egyszer járt fel rendelni és betegeket látogatni, valamint, a szükséges hatósági ténykedéseket elvégezni (üzletvizsgálat,

az óvoda és iskola orvosi felügyelete, a halottkém jelentéseinek megírása, stb.) Tovább is feljárt az OTI körzeti orvosa. E kettőség szűnt meg 1952-ben, amikor a körzeti orvos ettől kezdve körzetének egy személyben hatósági orvosa, valamint minden és mindenki egészségének felelőse lett. Az orvosi ellátással egyidőben elkezdődött az anya – és csecsemővédelem, - köznyelven zöldkereszt.

A komoly orvosi ellátásnak és felvilágosító munkának köszönhetően 1961 – től 1976-ig nem volt csecsemőhalálozás, csupán 1973-ban és 1974 – ben egy – egy koraszülött csecsemő, akik meghaltak. Az egészségügyi munkában nagy segítség volt a községi szülésznő, a szeretett Hornyák Vincéné (Tyetka Baba), aki már évtizedek óta dolgozott a faluért, tekintélyével és nyelvi tudásával mindent megtett a cél érdekében. A várandós asszonyok a történelem folyamán mindig is hálával gondoltak a bábákra, akik szülési fájdalmaik közepette segítségükre voltak.

1952-ben nyílt meg Szentendrán a szülőotthon (Pilisszentlászló tanácsa a fenntartási költségekhez 100 Ft-tal járult hozzá.)

Szent Mihály arkangyal

Hamarosan itt van Szent Mihály napja, ennek örömeire bemutatjuk az ünnep névadóját.

Isten hercege, az angyalok vezére, a nyugat ura, a Mennysereg seregeinek főparancsnoka – ezekkel, és még sok más jelzővel illették már Mihály arkangyalt. Jelképe a hatalmas kard, amivel legyőz minden gonoszt. Hatalmánál csak akaraterje nagyobb, Isten iránti hűsége teljességgel megingathatatlan. Szent Mihály győzte le Lucifert és taszította a földre, mikor az fellázadt az Úr ellen, és ő oldozza majd el ideiglenesen, mikor eljön az utolsó ítélet. Az arkangyal nevéhez kötődik emellett Énok, az első próféta mennybe emelése, valamint részt vett az egyiptomi hét csapás kivitelezésében is.

Szent Mihály napja hazánkban a 18. századtól kezdve parancsolt ünnep. Főként a gazdasági élettel összefüggő szokások és hiedelmek jelentek meg ezen a napon. Az ország nagyon sok részén Szent Mihály napján hajtották be az állatokat, és számoltak el a pásztorokkal is. Szent Mihályhoz kapcsolódott néhány tilalom is. Ezen a napon aki mosott, annak eleink szerint kisebesedett a keze, aki mángorolt, annak pedig a háza felett az év maradék részében dörgött az ég. A szokás szerint szeptember. 29. veszi kezdetét az őszi. A fűvet már „harapófogóval sem lehet kihúzni a földből”. Ettől kezdve tavaszig nem szabadott már az ágyneműt kinn szellőztetni.

A legenda szerint megjelent már Attilának, a hunok fejedelmének, és Aubert de Avranches püspöknek is. Állítólag I. Gergely pápa is látta Szent Mihályt a nagy pestisjárvány idején. Az arkangyal a látomásban eltette véres kardját, ezzel jelezte a

járvány végét. Szent Mihály a legenda szerint Szent László és Salamon viadala közben is megmutatta magát. Salamon elmondása szerint ellenfele fölött repült két angyal, akik tüzes kardjaikkal

fenyegették ellenségeit – legalábbis ezt írja a képes krónika. Magyarországon úgy tartja a hagyomány, hogy Mihály kíséri át a lelkeket a túlvilágra. Ehhez a hiedelemhez kapcsolódik a Szent Mihály lova elnevezés. A Göncölszekeret eleink Szent Mihály

szekerének hívták, a Tejutat pedig Szent Mihály útjának.

A magyar népi kalendáriumban, Szent Mihály napja, IX. 29. az őszi évnegyed kezdőnapja. A hegyi pásztorok e nap tartották ünnepüket. A legeltetés befejezésének, a juhok átadásának áldomásos napja volt. Megszakad a fű gyökere, megszűnik a mézelés és a tilalom, mely szerint asszony nem léphet a méhesbe. A hal a víz fenekére húzódik, ezért hidegebb vidéken a téli halászat megkezdésének napja.

Sok megfigyelés és szólás tapad e naphoz. Göcsejiek szerint: Szent Mihály öltöztet, Szent György vetkőztet. Szamosháton mondogatják: aki Szent Mihály nap után szalmakalapban jár, attól nem kérdeznek tanácsot. - A hajdani szegedi magyar, békési szlovák és hercegszántai sokác juhászok úgy tartották, ha ezen az éjszakáján összefekszik a birka, akkor nagy tél lesz, ha szét, akkor enyhe. Csanádapácaiak szerint karácsonyig szép, enyhe időre lehet számítani, ha a fecskék még itt érik ~ napját. Bábolnán hangoztatott időjárásiregula: Szent Mihálykor keleti szél igen kemény telet ígér.

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Nyomtatás: technovaszentendre@gmail.com • 06 26 309 766

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015